سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره پانزدهم، آبان ۱۳۹۵، ۸۰۸-۸۰۷

مجلات یغماگر با دسترسی آزاد

Predatory Open Access Journals

محسن رضائیان[۱،۲]

M. Rezaeian

پیدایش و رشد «مجلات با دسترسی آزاد» (Open Access Journals) در سالیان اخیر، نویدبخش دوره جدیدی از چاپ و انتشار یافته‌های نوین علمی بود. قرار بود که در این دوره جدید، نویسندگان یک مقاله علمی با پرداخت هزینه‌های چاپ، نتیجه آخرین مطالعات خود را با سرعت و صحت در اختیار سایر همکاران خود قرار دهند. قرار بود که انحصار چاپ و انتشار مقالات علمی از حیطه انحصار تعداد معدودی از انتشارات بزرگ درآید و همگان و در هر کجا بلافاصله پس از چاپ یک مقاله بتوانند به آن دسترسی آزاد داشته باشند [۱].

باوجوداین، هم‌زمان با رشد مجلات معتبر با دسترسی آزاد، «مجلات یغماگر با دسترسی آزاد» (Predatory Open Access Journals) هم با سرعت بسیار زیاد و به‌صورت قارچ‌مانند شروع به رشد و نمو کردند. این مجلات تنها به دنبال کسب درآمد هستند و ازهمین‌رو، با ارسال ایمیل‌های گوناگون از نویسندگان درخواست می‌نمایند که مقالات خود را به آن‌ها ارسال نمایند. در این ایمیل‌ها، گردانندگان «مجلات یغماگر با دسترسی آزاد» با ارائه اطلاعات غلط، اقدام به قربانی نمودن نویسندگان می‌نمایند [۲].

برای مثال این‌گونه وانمود می‌شود که مقالات مجلات یغماگر در موتورهای جستجوی مهم بین‌المللی نمایه می‌گردند؛ درحالی‌که چنین امری اتفاق نمی‌افتد. و یا ضریب تأثیر (Impact Factor) جعلی برای این مجلات گزارش می‌گردد. معمولاً ممکن است که در ابتدا درباره ضرورت پرداخت هزینه چاپ هم چیزی به نویسندگان اعلام نگردد. به‌محض این‌که نویسنده‌ای گول چنین تبلیغات غلطی را خورد و مقاله خود را به این مجلات ارسال نمود، در فاصله کمی و اغلب بدون انجام مرور همتایان سردبیر (Editorial Peer Review) مقاله آماده چاپ می‌گردد. در همین زمان است که از نویسنده درخواست می‌گردد تا هزینه چاپ را پرداخت نماید. درصورتی‌که نویسنده بخواهد از چاپ مقاله خود انصراف دهد آن‌وقت باید هزینه بررسی مقاله را پرداخت نماید [۲].

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk
۲- استاد مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

چاپ مقاله در «مجلات یغماگر با دسترسی آزاد»، به‌هیچ‌وجه شایسته دانشمندان نیست؛ چراکه آنها نتیجه زحمات خود را در مجلاتی به چاپ می‌رسانند که در هیچ موتور جستجوی مهمی نمایه نمی‌گردد و بنابراین، مورد استفاده و استناد سایر دانشمندان قرار نخواهد گرفت. از همین رو، ضروری است که با شناخت این مجلات از ارسال مقاله به آنها خودداری نمود [۳].

خوشبختانه، جفری بیل (Jeffrey Beall) از دانشگاه کلرادو (University of Colorado) اقدام به طراحی وب‌سایتی با عنوان «دسترسی آزاد علمی» (Scholarly Open Access) نموده است. در این وب‌سایت با آدرس (http://Scholaryoa.com) وی اقدام به معرفی «مجلات یغماگر با دسترسی آزاد» کرده است. این وب‌سایت که دائماً بازنگری می‌شود، تا سال ۲۰۱۶ میلادی در حدود هزار «مجله یغماگر با دسترسی آزاد» را معرفی نموده است.

از آنجایی‌که قربانیان اصلی «مجلات یغماگر با دسترسی آزاد» را به‌ویژه نویسندگان مبتدی از کشورهایی تشکیل می‌دهند که زبان آنها غیر از انگلیسی می‌باشد [۴]، بنابراین، ضروری است که دانشمندان ایرانی با دقت و شناخت بیشتری نسبت به ارسال مقالات خود به مجلات معتبر همت گماشته و با انجام مطالعات بیشتر تلاش نمایند که قربانی «مجلات یغماگر با دسترسی آزاد» نگردند.

References

[1] Rezaeian M. Modern versus traditional policies in publication of scientific articles in health domain. *Health Information Management* 2012; 9(1): 139.

[2] Beall J.Dangerous predatory publishers threaten medical research. *J Korean Med Sci* 2016; 31(10): 1511-3.

[3] Pocock L, Rezaeian M. Academic publishing in the modern era. *Middle East J Family Med* 2016; 14(8): 49-53.

[4] Rezaeian M. Disadvantages of publishing biomedical research articles in English for non-native speakers of English. *Epidemiol Health* 2015; 37: e2015021.